

Personatges carnavalescos de l'Esparriot i la Mandonguera

Gelida

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Emplaçament: Vinculat a les fàbriques de La Gelidense i la Fàbrica Guarro.

Coordenades:

Latitud: 41.440989168907
Longitud: 1.863164305687
UTM Est (X): 405029
UTM Nord (Y): 4588337

Classificació

Número de fitxa: 08091 - 375
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia: Costumari
Estil / època: Contemporani Popular
Segle: XIX - XX
Autoria de l'element: Desconeguda
Estat de conservació: Dolent
Notes de conservació: Aquesta tradició s'ha perdut.
Protecció: Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés: Sense accés
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Pública
Titular: Popular
Fitxes associades:
Casal de molí Vell - Fàbrica Guarro Casas S.A.
Autoria de la fitxa: Martí Picas. INSITU SL
Data de registre de la fitxa: dt., 11/06/2024 - 22:35

Descripció

Dels diversos costums carnavalescos, el més vinculat a la fàbrica Guarro, a causa de la massiva participació del seu personal, era sens dubte l'Esparriot i la Mandonguera. Aquests personatges, creats per la mentalitat popular, prenien vida el mateix diumenge de Carnaval: dos homes, un disfressat de dona, vestits amb la indumentària especial que els caracteritzava, es lligaven a les cames picarols o una esquella, a fi que, en passar pels carrers amb la comparsa de nois i noies, el soroll i l'estridència de la comitiva fos més intens.

No s'acabava el soroll amb una sola colla, sinó que en sortien dues, ja que a finals del segle passat el poble estava pràcticament dividit en dos partits. Tant és així, que dins de la mateixa fàbrica els treballadors d'una banda amb prou feines es parlaven amb els de l'altra. Cada bàndol, doncs, feia sortir la seva colla d'Esparriot i Mandonguera.

D'aquí naixia el costum anomenat el Dansot, festa celebrada el Dijous Gras en la qual participaven tots els treballadors d'aquesta indústria. A fi que hi poguessin participar més plenament, el ball es concedia mitja hora o tres quarts d'hora de festa.

En aquesta festa, el jovent del poble baixava amb torxes o teies enceses que prèviament havien anat a buscar al bosc de can Torrent de les Oliveres, i en arribar a la fàbrica, s'ajuntaven amb tot el personal que els esperava. Un cop hi eren tots, s'agafaven de les mans els uns amb els altres, formant una llarga cua i donant voltes pels edificis i jardins, cantant i ballant. Quan, a causa de l'estretor de l'edifici, el que anava davant es trobava amb el que anava al darrere de tot, s'enllaçaven l'un amb l'altre i, formant com una espècie de sardana, començaven a fer voltes vertiginosament.

La lletra de les cançons que cantaven i que ha estat possible recuperar deia:

“... A la torre xica / a la torre gran / n'hi ha una Pepa / que l'estimen tant./ Aixequen el peu jovent, / jovent de la galindaina / jovent de l'alegament...”

Bona part de la gent del poble i fins i tot de l'altra fàbrica (el Molí Nou i La Gelidense) baixaven a la fàbrica expressament per a veure el Dansot. Les noies que hi prenien part, en veure's contemplades per la gent, tenien una altra cançó que deia:

“... som papereres del paper doble / i murmurades, murmurades / murmurades i mirades per aquests badocs...”

Un altre costum carnavalesc era que un home del poble es cobrís tot el cos amb greix i, després, es col·loqués dins una bóta plena de plomes de gallina i pollastre, procurant que tot el cos quedés ben cobert. Dos altres homes portaven la bóta, simulant portar-la a casa d'algun boter. Quan trobaven algú pel carrer, deixaven la bóta a terra i feien com si s'eixuguessin la suor, instant que aprofitava l'home dins la bóta per posar-se dret i espantar la gent movent-se com un ocell que intenta volar.

Història

Vinyes, Carafí i Rovira (1998) en el llibre homenatge del 300 aniversari de la Fàbrica Guarro recullen la tradició històrica vinculada a dos personatges grotescos del carnaval: L'Esparriot i la Mandonguera.

Dins dels costums tradicionals, un dels que més aviat va arrelar en les pràctiques de la fàbrica fou el Carnaval, ja durant la segona meitat del segle passat i possiblement anteriorment.

Les festes carnavalesques començaven pràcticament el dia de Sant Esteve, el 26 de desembre. A partir d'aquest dia fins a l'inici de la quaresma, tant els joves com els adults no deixaven passar cap festa sense fer alguna activitat que recordés el període festiu en què es trobaven.

Bibliografia

VINYES, Josep M., CARAFÍ, Enric, i ROVIRA, Ramon (1998). *Guarro Casas, 300 anys d'història 1698-1998*. Guarro.

